

ТИПОЛОГИЈА НА ДОКУМЕНТИ/ДЕЛА ЗА ВОДЕЊЕ БИБЛИОГРАФИИ ВО СИСТЕМОТ COBISS

11. 11. 2011.

СТАТИИ И ДРУГИ СОСТАВНИ ДЕЛОВИ

<p>1.01 Изворна научна статија</p> <p>Изворна научна статија е само првото објавување на оригиналните истражувачки резултати во таков облик за да може да се повтори истражувањето, а утврдените факти да се проверат. По правило, организирана е според шемата IMRAD (Introduction, Methods, Results And Discussion) за експериментални истражувања или на дескриптивен начин за дескриптивни научни подрачја. Мора да биде објавена во научно списание со рецензентски систем на прифаќање на статии и да биде рецензирана. Рецензентскиот систем мора да биде видлив од упатствата за авторите.</p> <p>Излагањата на конференција, дури и во случај кога се објавени во научно списание, не спаѓаат во оваа категорија, туку се распоредуваат во 1.06 или 1.08.</p>
<p>1.02 Прегледна научна статија</p> <p>Прегледна научна статија е преглед на најновите трудови за одредено предметно подрачје, трудови на одделен истражувач или група истражувачи, со цел веќе публикуваните информации да се сублимираат, анализираат, евалуираат или синтетизираат. Донесува нови синтези кои, исто така, ги вклучуваат и резултатите од сопствените истражувања на авторот. Мора да биде објавена во научно списание со рецензентски систем на прифаќање на статии и да биде рецензирана. Рецензентскиот систем мора да биде видлив од упатствата за авторите.</p> <p>Излагањата на конференција, дури и во случај кога се објавени во научно списание, не спаѓаат во оваа категорија, туку се распоредуваат во 1.06 или 1.08.</p>
<p>1.03 Кратка научна статија</p> <p>Краток научен прилог е изворна научна статија кај која некои елементи од шемата IMRAD можат да бидат изоставени. Накратко ги сублимира резултатите на завршениот изворен истражувачки труд или трудот кој е сè уште во тек. Тука исто така спаѓаат и кратките прегледи (mini review) и претходните објавувања, ако имаат значење на краток научен прилог.</p> <p>Излагањата на конференција, дури и во случај кога се објавени во научно списание, не спаѓаат во оваа категорија, туку се распоредуваат во 1.06 или 1.08.</p>
<p>1.04 Стручна статија</p> <p>Стручна статија е приказ на (нешто) веќе познато, со нагласување на употребливоста на резултатите на изворните истражувања и ширење на знаењето, а тежината на текстот е прилагодена на потребите на корисниците и читателите на стручното или научното списание во кое е објавена.</p> <p>Излагањата на конференција, дури и во случај кога се објавени во стручно или во научно списание, не спаѓаат во оваа категорија, туку се распоредуваат во 1.07 или 1.09.</p>

<p>1.05 Популарна статија</p>
<p>Популарна статија е статија за популаризирање на научните и стручните сознанија и општествената улога на истражувачката и развојната дејност. Популарните статии по правило се објавуваат во општите списанија и весници, како и во други списанија за популаризирање на науката.</p> <p>Излагањата на конференција, дури и во случај кога се објавени во стручно или во научно списание, не спаѓаат во оваа категорија, туку се распоредуваат во 1.07 или 1.09.</p>
<p>1.06 Објавено научно излагање на конференција (покането предавање)</p>
<p>Поканетото предавање мора да биде видно од публикација или програма на конференција или докажано со покана од организаторот на конференцијата, како и да соодветствува на критериумите под 1.08.</p> <p>Поканетото предавање според значењето се разликува од сите други предавања на истата конференција. По правило, станува збор за воведно/заклучно пленарно предавање (во зборникот е обично наведено во посебна рубрика „invited lectures“). Рутинските покани за соработка на конференцијата не спаѓаат во оваа категорија.</p>
<p>1.07 Објавено стручно излагање на конференција (покането предавање)</p>
<p>Поканетото предавање мора да биде видно од публикација или програма на конференција или докажано со покана од организаторот на конференцијата, како и да соодветствува на критериумите под 1.09.</p> <p>Поканетото предавање според значењето се разликува од сите други предавања на истата конференција. По правило, станува збор за воведно/заклучно пленарно предавање (во зборникот е обично наведено во посебна рубрика „invited lectures“). Рутинските покани за соработка на конференцијата не спаѓаат во оваа категорија.</p>
<p>1.08 Објавено научно излагање на конференција</p>
<p>Објавено научно излагање на конференција (предавање, реферат, постер) во целост објавено во самостоен зборник на конференцијата, во научно списание или на веб-сајтот на конференцијата, односно организаторот на конференцијата. Објавеното излагање мора да биде, барем во основа, организирано како научна статија.</p> <p>Рецензија според критериумите за изворни/предгледни научни статии, односно самостојни научни составни делови во монографиите, се утврдува според типологијата на зборникот од конференција кој може да биде самостојна монографска публикација, редовен или вонреден број на списание, додаток или извор на интернет.</p> <p>Апстракти и проширени апстракти, или објавени слајдови, не спаѓаат во оваа категорија (види 1.12).</p>
<p>1.09 Објавено стручно излагање на конференција</p>
<p>Објавено стручно излагање на конференција (предавање, реферат, постер) во целост објавено во зборник на конференцијата, во стручно (или научно) списание или на веб-сајтот на конференцијата, односно организаторот на конференцијата.</p> <p>Апстракти и проширени апстракти, или објавени слајдови, не спаѓаат во оваа категорија (види 1.13).</p>

<p>1.10 Објавен апстракт од научно излагање на конференција (покането предавање)</p>
<p>Поканетото предавање мора да биде видливо од публикацијата или програмата на конференцијата или докажано со покана од организаторот на конференцијата, како и да соодветствува на критериумите под 1.12.</p> <p>Поканетото предавање според значењето се разликува од сите други предавања на истата конференција. По правило, станува збор за воведно/заклучно пленарно предавање (во зборникот е обично наведено во посебна рубрика „invited lectures“). Рутинските покани за соработка на конференцијата не спаѓаат во оваа категорија.</p>
<p>1.12 Објавен апстракт на научно излагање на конференција</p>
<p>Апстракт на излагање (предавање, реферат, постер) на конференција што е објавен во зборник на конференцијата или во научно, односно стручно списание, или на веб-сајтот на конференцијата, односно на организаторот на конференцијата.</p> <p>Тука спаѓаат и проширените апстракти и објавените слајдови.</p>
<p>1.13 Објавен апстракт на стручно излагање на конференција</p>
<p>Апстракт на излагање (предавање, реферат, постер) на конференција што е објавен во зборник на конференцијата или во научно, односно стручно списание, или на веб-сајтот на конференцијата, односно на организаторот на конференцијата.</p> <p>Тука спаѓаат и проширените апстракти и објавените слајдови.</p>
<p>1.16 Самостоен научен составен дел или поглавје во монографска публикација</p>
<p>Самостоен научен составен дел или поглавје во монографска публикација се обработува како одделна библиографска единица само во случај кога станува збор за т.н. уредничка публикација со самостојни прилози на одделни автори, а не за интегрален текст на повеќе автори, наведени и на насловната страница на монографијата. Тука спаѓаат и изворните научни географски карти, ако претставуваат самостоен прилог кој може да се идентификува авторски.</p> <p>Во оваа категорија не спаѓаат излагањата на конференции што се објавени во зборник на конференцијата, или во тематски или во посебен број на списание, како и составните делови или поглавја во публикациите од тип 2.04, 2.05, 2.12, 2.13 и 2.14.</p>
<p>1.17 Самостоен стручен составен дел или поглавје во монографска публикација</p>
<p>Самостоен стручен составен дел или поглавје во монографска публикација се обработува како одделна библиографска единица само во случај кога станува збор за т.н. уредничка публикација со самостојни прилози на одделни автори, а не за интегрален текст на повеќе автори, наведени и на насловната страница на монографијата. Тука спаѓаат и изворните научни географски карти, ако претставуваат самостоен прилог кој може да се идентификува авторски .</p> <p>Во оваа категорија не спаѓаат излагањата на конференции што се објавени во зборник на конференцијата, или во тематски или посебен број на списание, како и составните делови или поглавја во публикациите од тип 2.05, 2.12, 2.13 и 2.14.</p>
<p>1.18 Определница - составен дел на енциклопедија, лексикон, речник ...</p>
<p>Определница – составен дел, опфаќа систематичен преглед и приказ на одредена тема, проблем, предмет, збор, личност или настан. Тука спаѓаат само определници подолги од 200</p>

зборови. Доколку се обработуваат определници пократки од 200 зборови, се распоредуваат во 1.25. Кога станува збор за научни составни делови кои по обем се споредливи со самостојни научни составни делови на монографии, можат да се распределат во 1.16.

1.19 Рецензија, приказ на книга, критика

Прилог во научна или стручна публикација (списание, книга итн.), во кој авторот ја оценува правилноста/неправилноста на некој научен или стручен труд, критериум, мислење или утврдени факти, трудови или мислења на други автори. Приказ на стручно мислење, мислење за научен и стручен труд или уметничко дело, посебно со оглед на неговиот квалитет.

1.20 Предговор, пропратен текст

Краток текст пред или зад главниот текст кој зборува за тој текст и за неговиот автор. Поздравни зборови, благодарници и сл. не се обработуваат. Кога станува збор за воведни или придружни студии од научно или стручно значење, можат да се распределат во 1.16 или 1.17.

1.21 Полемика, прилог од дискусија

Прилог во кој авторот ја докажува правилноста на одреден критериум, свое мислење или утврдени факти и ги побива констатациите или мислењата на други автори.

1.22 Интервју

Разговор за научно или стручно релевантни теми, наменет за јавноста, кој е објавен претежно во облик на прашања и одговори.

Прилозите што настануваат врз основа на одговор на прашања, а не се објавни во облик на прашања и одговори, како и одделни изјави, излагања на тркалезна маса и анкети, не спаѓаат во оваа категорија.

1.23 Уметнички составен дел

Поезија, проза, композиции и други уметнички составни делови на некој заклучен опус.

1.24 Библиографија, индекс и сл.

1.25 Други составни делови

МОНОГРАФИИ И ДРУГИ ЗАКЛУЧЕНИ ДЕЛА

2.01 Научна монографија

Научна монографија е публикација во која научно, систематично, исцрпно и сеопфатно се третира некој проблем, прашање или предмет, личност или настан, во една свеска, односно во одреден број томови, кои се објавуваат истовремено или во однапред определен временски период. Публикацијата мора да биде рецензирана и да ги има сите пропишани елементи за добивање CIP и ISBN (ISMN). Тука спаѓаат и научно-критички објавувања на оригиналот,

<p>научни преводи со коментар, научни речници и научни географски карти.</p> <p>Зборници на конференции, заклучни и други извештаи за работа на истражувачки задачи и сл. (иако во поврзан облик), не спаѓаат во оваа категорија. За исклучоците одлучува државната установа надлежна за науката.</p>
<p>2.02 Стручна монографија</p> <p>Стручна монографија е публикација во која стручно се третира некој проблем, прашање или предмет, личност или настан, во една свеска, односно во одреден број томови кои се објавуваат истовремено или во однапред определен временски период. Публикацијата мора да ги има сите пропишани елементи за добивање CIP и ISBN.</p> <p>Зборници на конференции, заклучни и други извештаи за работа на истражувачки задачи и сл. (иако во поврзан облик), не спаѓаат во оваа категорија.</p>
<p>2.03 Универзитетски или високошколски учебник или учебник за виша школа со рецензија</p> <p>Универзитетски или високошколски учебник или учебник за виша школа е вид публикација која е наменета за студентите како пропишан наставен материјал за одредена студиска насока или предмет (на пр. учебник по алгебра, практикум).</p>
<p>2.04 Учебник за средно или основно училиште или друг учебник со рецензија</p> <p>Учебник за основни и средни училишта, како и друго предуниверзитетско образование, што е подготвено во согласност со пропишаниот наставен план и програма и прифатено според соодветна постапка.</p>
<p>2.05 Друг наставен материјал</p> <p>Систематска обработка на наставната материја според студиска програма, која авторот ја подготвува според свој или туѓ материјал (белешки од предавања, собран материјал, скрипта), збирка вежби и задачи за определен предмет, како и други наставни помагала (на пр. звучна граѓа, мултимедијални наставни единици ...).</p>
<p>2.06 Енциклопедија, речник, лексикон, атлас, географска карта</p> <p>Публикација од општо или стручно значење, која на прегледен начин ги опфаќа податоците и упатствата за определено подрачје или предмет.</p>
<p>2.07 Библиографија</p> <p>Уреден преглед на објавени трудови и/или изведени дела објавен како монографија.</p>
<p>2.08 Докторска дисертација</p> <p>Докторска дисертација е труд врз основа на кој авторот стекнал звање доктор на науки.</p>
<p>2.09 Магистерски труд</p> <p>Магистерски труд е труд врз основа на кој авторот стекнал звање магистер на науки или звање магистер според болоњската студиска програма.</p>
<p>2.10 Специјалистички труд</p> <p>Специјалистички труд е труд врз основа на кој авторот стекнал звање специјалист.</p>

2.11 Дипломска работа

Дипломска работа е труд врз основа на кој авторот стекнал стручно звање.

2.12 Завршен извештај за резултати од истражување

Публикација која го прикажува текот и резултатите (сознанија, откритија) на научно-истражувачка или развојно-истражувачка задача. Тука спаѓаат само завршните, односно заклучните извештаи кои се јавно достапни. Привремените, фазните и годишните извештаи, како и административните извештаи за финансиерите не се евидентираат.

2.13 Елаборат, предстудија, студија

Извештај за изведена проектна задача како заклучена стручна публикација, односно документација наменета за познат корисник, во која систематски и исцрпно е обработен некој проблем или тема врз основа на релевантни извори на информации, како и дадени насоки за решавање на проблемите и предлози за натамошна работа.

2.14 Проектна документација (идеен проект, изведувачки проект)

Проект може да биде заклучена публикација која определува што треба да се направи и како, односно збирка нацрти, технички описи и трошковник за некој објект (на пр. проект за пат, зграда во градежништвото и архитектурата, машините во машинството, информацискиот систем, инвестициски проект во економијата и сл.).

2.15 Мислење на вештак, арбитражно мислење

2.16 Уметничко дело

Поезија, проза, композиции, филмови, слики и други уметнички дела.

2.17 Каталог на изложба

2.18 Истражувачки или документарен филм, звучна или видеоснимка

Објавување на научни проблеми и резултати на филмска или магнетна лента, или на друг електронски носач на информации.

2.19 Радио или телевизиска емисија

Радио или телевизиска емисија која на стручно заснован начин обработува одредена содржина. Обработката се врши врз основа на предложена снимка, во спротивно се евидентира во 3.11.

2.20 Заклучена научна збирка податоци или корпус

Електронска збирка на податоци чие научно значење се покажува со нејзината применливост во истражувањето на широкиот спектар апликативни или теориски осмислени проблеми. Збирката податоци мора да биде резултат на завршено истражување и мора да е соодветна на високите критериуми за квалитет што се оценува врз основа на исцрпната пропратна документација. Збирката податоци мора да биде јавно достапна во националната или во меѓународната научна архива на податоци. Збирката податоци мора да биде документирана и достапна во обликот во кој се овозможува повторување на објавените научни факти изведени врз основа на таа збирка.

<p>Корпусот е единствена стандардно означена и интерно структурирана збирка на автентични текстови, која настанала според однапред одредени мерила и со одредена цел, а која е достапна во електронски облик и е опремена со алатки кои овозможуваат повеќеслојно пребарување и статистичка обработка на податоците.</p>
<p>2.21 Програмска поддршка</p>
<p>Програмска поддршка на компјутерски медиум што е јавно достапна или изработена за познат нарачател и претставува авторски препознатлив самостоен труд. Програмската поддршка за поддршка на информациски системи или процеси, кај која авторството по правило е корпоративно, не се евидентира.</p>
<p>2.22 Нова сорта</p>
<p>Нова сорта растенија претставува интелектуална сопственост. Се докажува со одлука за потврдување, односно за заштита на сортата, која ја издава надлежен државен орган врз основа на меѓународно споредливи резултати ПУН (Препознатливост-Уедначеност-Непроменливост) добиени со тестирање во институциите што се признати на ниво на ЕУ; новата сорта мора да биде запишана во Заедничкиот каталог на сорти на ЕУ.</p>
<p>2.23 Патентна пријава</p>
<p>Статус на патентна пријава има барање за доделување патент, од поднесувањето до доделувањето и објавувањето на патентот во службен гласник на надлежниот орган за заштита на индустриската сопственост. Органот му издава потврда на поднесувачот на пријавата за прифатено барање. За еден изум во библиографијата се внесува само една патентна пријава.</p>
<p>2.24 Патент</p>
<p>Патентот е заштитен изум. Патентот се доделува со денот на објавување на патентот во службениот гласник на надлежниот орган за заштита на индустриската сопственост. Патентот се докажува со одлука за доделување патент или со негово објавување на интернет (ESPACENET). Откако ќе се додели патентот, записот за патентната пријава (2.23) мора да се избрише!</p> <p>Доколку за ист изум во различни држави се доделени повеќе патенти, кои се членови на иста фамилија патенти, може да се вреднува само еден запис (по избор на пронаоѓачот или подносителот на пријавата). Сите други треба да се издвојат од бодувањето. Исклучок се доделените патенти со значајна промена на основниот пронајдок.</p>
<p>2.25 Останати монографии и други заклучени дела</p>
<p>2.30 Зборник на стручни или нерецензирани научни трудови на конференција</p>
<p>2.31 Зборник на рецензирани научни трудови на меѓународна или странска конференција</p>
<p>2.32 Зборник на рецензирани научни трудови на домашна конференција</p>
<p>Зборник на рецензирани научни трудови на конференција што се рецензирани според критериумите за изворни/прегледни научни статии, односно самостојни составни делови во монографии. Зборник може да биде самостојна монографска публикација, редовен или вонреден број на списание, додаток или извор на интернет. Од наводите во публикацијата или на некој друг начин мора да биде доказливо дека трудовите се соодветно рецензирани. Домашната конференција се третира како меѓународна кога има најмалку 1/3 учесници од</p>

странство. При тоа се земаат предвид учесниците чиишто трудови се објавени во зборникот.

ИЗВЕДЕНИ ДЕЛА (НАСТАНИ)

3.10 Уметничка изведба
Концерти, театарски и оперски претстави, како и други јавни изведби на уметнички дела.
3.11 Радио или ТВ настан
Учество во радио или телевизиски вести, прикази, разговори и сл.
3.12 Изложба
Приредување што го организира авторот на изложените дела или авторот на поставката.
3.14 Предавање на странски универзитет
Предавање на универзитет, научна односно академска институција и научни здруженија надвор од Македонија. Подолгите гостувања на странски универзитети спаѓаат во биографија.
3.15 Излагање на конференција без печатење
Насловот на излагањето мора да биде видлив од програмата на конференцијата.
3.16 Покането предавање на конференција без печатење
Поканетото предавање мора да биде докажано со покана од организаторот на конференцијата и видливо од програмата на конференцијата.
3.25 Други изведени дела

ДОПОЛНИТЕЛНИ ОБЈАСНУВАЊА И УПАТСТВА

Библиографските записи во системот COBISS ги креираат за тоа оспособени библиотекари (библиографи) во библиотеките. Статиите и другите составни делови, како и монографиите и другите заклучени дела, се обработуваат врз основа на примарен документ/дело. Изведените дела (настани) се евидентираат врз основа на соодветен доказ за изведеното дело. Доколку публикацијата не е достапна во библиотеката, на библиотекарот мора да му ја достави авторот. За правилно сортирање (класификација) на библиографските единици според оваа типологија примарно се одговорни авторите, а типот на документот/делото може да го одреди и стручњак за предметната област.

Типологијата им се доделува само на оние библиографски записи кај кои барем еден автор има шифра на истражувач или евиденциски број во системот COBISS и по потреба на

нивните наредени записи. Како исклучок им се доделува и на записите за статии од други автори во списанијата од национално значење.

Типот на статијата се утврдува врз основа на:

- наведувањето на типот што по правило се наоѓа во заглавието на статијата,
- наведувањето дека списанието објавува само статии од одредени типови кои уредништвата по правило ги објавуваат во упатствата за авторите,
- називот на рубриката во која е објавена статијата, ако списанието е поделено на таков начин.

Во другите случаи, типот на документот/делото го определува библиотекарот во соработка со авторот или со експерт за предметното подрачје, во согласност со описот на типовите документи/дела во оваа типологија.

Записите за статии од списанијата кои се сè уште во печат по правило не се внесуваат во системот COBISS. Исклучок се статиите кои ги исполнуваат следните три услови:

- статијата е прифатена за објавување,
- веќе е објавена на веб-сајтот на издавачот и е видлива во полн текст,
- на статијата и е доделен идентификаторот DOI.

Секаде кадешто иста содржина се појавува на повеќе различни медиуми или во повеќе различни публикации за кои е потребно да се направат повеќе записи, смее да се бодува само еден запис (другите записи треба да се издвојат од бодувањето). Примери во кои тоа доаѓа во предвид се следните: монографии што излегуваат во печатен и во електронски облик, дипломски работи што се дополнително објавени, на пр. трудови за некоја награда, потоа статии што (по грешка) се објавени во два броја на исто списание и т.н.

Ако постојат и печатена и електронска верзија на статијата, во системот COBISS се креира само еден запис за една од верзиите.

За статиите што се објавени во оригинал и во превод во иста публикација во системот COBISS се креира само еден библиографски запис.

Во системот COBISS не се внесуваат записи за организирање настани и за доделени награди. Таквите податоци спаѓаат во биографии.